

Malminkartanon asuinalueen muotoutumiseen ovat vaikuttaneet monet koti- ja ulkomaalaiset arkkitehdit. Suunnittelukilpailun tavoitteena oli limittää asuminen ja työpaikat sekä suojata molemmat autoliikenteen läpiajolta. Asemakaavallisesti alueen keskus muistuttaa keskiaikaista eurooppalaista kaupunkia, jossa julkiset tilat ovat ”yhteistä olohuonetta”. Malminkartano, jonka rakentaminen alkoi 1973, ja pääosa ns. uutta Kannelmäkeä rakennettiin Martinlaakson radan varaan. Rata otettiin käyttöön 1975. Se on Suomen ensimmäinen kaupunkirata.

Malminkartano on Mätäjoen laaksoa. Hieman kaupunginrajan pohjoispuolella, Jönsaksessa on ollut asutusta jo noin v. sta 5500 eKr., jolloin merenpinta oli 35 m nykyistä korkeammalla. Merenpinnan laskiessa, eli oikeammin maan kohotessa asutus työntyi etelään. Alueella on jäänteitä asutuksen eri vaiheista. Nykyisen Helsingin alueen vanhin asutus oli Mätäjokilaaksossa, Lassilan länsiosassa (ks. Haagan kierros). Mätäjoki oli Vantaanjoen päälaskuoma lähes ajanlaskumme alkuun asti.

- (1) **Malminkartano** muodostui 1600-luvulla kahdeksasta Jürgen von Bönhardtille lahjoitetusta Korelan kylän talosta. Kartanosta tuli kruununvirkatulo. Päärakennus on yksikerroksinen puutalo, vanhin osa on peräisin 1700-luvulta. Rakennusta on korjattu ja laajennettu useasti. Nykyään tila toimii Helsingin yliopiston koulutuskeskuksena. Pihapiirin puusto on harvinaisen runsaslajinen.
- (2) **Luutnantinpolun** ja radan välisen korttelin rakennukset ovat Maataloudellisen tutkimuslaitoksen sekä Maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen käytössä. Kivinen virastorakennus valmistui 1950-luvun alussa, puiset halli- ja varastorakennukset lienevät sitä vanhempia ja ainakin osittain olleet yhteydessä kartanoon.
- (3) **Malminkartanon aseman** vieressä olevat terrassitalot ovat arkkitehti Ralph Erskinen piirtämiä. Niissä on kokeiltu puun käyttöä kerrostalon julkisivuna. Puustellinkadun **monitoimitalon** ovat piirtäneet Kari Järvinen ja Timo Airas. Nämä korttelit ovat 1980-lukua. Kaupunginosan eteläisen ja pohjoisen osan yhdistää pitkä junatunneli, jonka *itäreunalla saa myös pyörällä*. Junat alkoivat pysähtyä siinä v. 1978.
- (4) Aivan Helsingin luoteisreunalla on hyttysiä kuhiseva **Honkasuo**, jossa ei voi liikkua pyörällä mutta jonka polkuja kannattaa patikoida. Kuivattamisesta huolimatta suolla kasvaa yhä runsaasti suopursua, suokukkaa, karpaloa ja pyöreälehtikihokkia. Suon luoteisreunalla on Helsingin, Vantaan ja Espoon näkymätön rajapyykki.
- (5) **Malminkartanon huippu** eli Malminkartanon **täyttömäki** tehtiin rakentamisen ylijäämämaamassoista vuosina 1976-96. Se nousee merenpinnasta 90 metrin korkeuteen, ollen Helsingin korkein maastokohta. Huipulle, josta on upeat näköalat, valmistui 1998 Hanna Vainion suunnittelema ympäristötaideteos *Tuulet ja suunnat*.
- (6) **Lehtovuoren** 2004-2006 rakennettu alue edustaa uutta ”tiivistä ja matalaa” -tyyliisuutta.
- (7) **Riukukujan** korpialueella kasvaa mm. isoalvejuurta ja Helsingissä harvinaista harajuurta.
- (8) **Vitsaskuja** 1:n talot ovat Timo Vormalan ja Marja Lapinleimun suunnittelema ja valmistuneet 1980. Tällä Riukutien pientaloalueella on parisataa asuntoa.
- (9) **Konalan** ensimmäiset kerrostalot nousivat 1950-luvun lopulla Luhtipuiston lähistölle. Konala, samoin kuin Malminkartanon sisältävä Etelä-Kaarela, liitettiin Helsinkiin vuoden 1946 suuressa alueliitoksessa.
- (10) **Tähkätien** ja **Kolsarintien** pohjoisosan **tielinja** on ollut olemassa ainakin jo 1700-luvulla. Konalantie kulki tästä vuoteen 1969 asti. Yhtä kaukaa tunnetaan Rosaksen tila. Sen pohjoisosasta erotettiin Kolsarin tila. Rosaksen tilan asuinrakennuksista ainoa säilynyt on **”Lillstu”** eli vähätupa, joka on rakennettu 1800-luvun lopulta. Talo on yksityiskäytössä. Tilan pihapiirin kuivat, hiekkaiset niityt värityvät alku- ja keskikesällä monista kukista: ruusu-ruoho, pölkkyyruoho, kissankello, kelta- ja paimenmatara.
- (11) Vihdintien ojassa **Kyttäläntien** päässä kasvaa Helsingissä harvinainen kaislasara. Viereinen Konalan teollisuusalue on rakennettu pääosin 1960- ja -70 -luvulla.
- (12) **Piiapuiston** rakennukset ovat Malminkartanon vanhoja rakennuksia. Tämän leikkipuiston erikoisuutena ovat hevoset, kanit ja kanat.
- (13) **Kartanonhaka Mätäjoen** varrella. Runsaat 2000 vuotta sitten maankohoaminen käänsi Vantaan virtauksen itään nykyiselle reitilleen. Täällä Kartanonkaaren lehtomäellä kasvaa kevätlinnunhernettä, tesmaa, metsäkurjenpolvea, huopahdaketta ym.
- (14) **Rumpupolun puiston** kalliolle teetättävät venäläiset I maailmansodan aikana linnoitusrakenteita. Koillispään rinnelehdossa kasvaa mm. kevätlinnunhernettä ja sinivuokkoa. Viereinen Pelimannintien alue on rakennettu 1970-luvun puolivälissä, samoin radanvarren kerrostalot.
- (15) **Kanneltalo** (Klaneettitie 5) valmistui 1992. Se on Länsi-Helsingin kulttuurikeskus. Sieltä löytyy työväenopisto, nuorisotiloja, kirjasto, konserttisali ja kahvila. Talossa on myös jatkuvasti taidenäyttelyitä.
- (16) **Kannelmäen** vanha osa ja sen **ostoskeskus** valmistuivat 1950-luvun lopulla. Ostopuoleksessa, vuorimäntytien ja autojen katveessa on Harri Kivijärven teos *Kivet* v:lta 1965.
- (17) **Kannelmäen kirkko** on Marjatta ja Matti Jaatisen piirtämä. Se valmistui 1968.
- (18) **Vanhaistentien pientaloalue ”Kannelkylä”** on Esko Kahrin piirtämä. Ensimmäiset puuelementeistä kootut talot valmistuivat 1975. Värikkäiden talojen väliin jää yhtenäisiä piha-alueita.
- (19) **Häkansberg** kuuluu I maailmansodan maalinnoitusjärjestelmään. Louhiminen on synnyttänyt luonnostaan karulle kalliolle erilaisia kuivia niittyjä ja ketoja. Niiden kasvistoon kuuluvat mm. pölkkyyruoho, ketokeltto, karvaskallioinen, kevätkynsimö, viherjäsenruoho, hina, keltamatara, musta-apila ja ketotädyke. *Huipulle ei pääse pyörällä*.
- (20) **Mätäjoen rannan** tulva- ja lehtokasveja ovat täällä esim. tuhkapaju ja humalanvieras. Rantaryteikössä viihtyvät satakielet ja muut laulutaiturit. Joen rannoilta on löytynyt jäänteitä tuhansien vuosien takaisesta asutuksesta noin vv. 3300-2000 eKr., noin 20 metrin korkeudelta merenpinnan nykytasosta. Tuolloin meren lahti ulottui tänne asti ja Vantaanjoki virtasi tätä kautta mereen. Maastossa asumisen merkkejä ei enää näy.
- (21) **Sorolantie 2:n** punainen tupa on entinen Malminkartanon **työväenasunto** 1800-luvun alkupuolelta. Samassa osoitteessa toimi nykyään ruotsinkielinen peruskoulun ala-aste. **Koulurakennuksen** vanhin osa valmistui 1894.